

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ

Σεξουαλική Κακοποίηση

Η σεξουαλική κακοποίηση έχει αναγνωριστεί ως θέμα δημόσιας υγείας από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.

- 1 στα 5 κορίτσια & 1 στα 10 αγόρια αναμένεται να πέσουν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης μέχρι την ενηλικίωση τους

International Centre for Missing and Exploited Children

- 2 στα 10 παιδιά στην Ελλάδα αναφέρουν ότι έχουν υποστεί μία εμπειρία σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια της ζωής τους

Επιδημιολογική έρευνα BECAN – Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

Τα επίσημα στατιστικά δεν είναι έγκυρα καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών που κακοποιούνται δεν το αναφέρουν ποτέ.

Η συμμετοχή (εμπλοκή) ενός παιδιού σε σεξουαλική δραστηριότητα την οποία δεν κατανοεί πλήρως ή για την οποία δεν είναι σε θέση να συναινέσει ή για την οποία δεν είναι αναπτυξιακά ώριμο ή η οποία παραβιάζει τους νόμους.

Η σεξουαλική κακοποίηση περιλαμβάνει δραστηριότητες που μπορεί να περιλαμβάνουν άγγιγμα, μπορεί όμως και όχι. Ο όρος αναφέρεται σε δραστηριότητες όπως διείσδυση των γεννητικών οργάνων του ενήλικα στα γεννητικά όργανα, στον πρωκτό ή στο στόμα του παιδιού, την επίδειξη των γεννητικών οργάνων του ενήλικα σε ένα παιδί, την επίδειξη πορνογραφίας σε παιδιά και την πορνεία παιδιών.

Η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να συνοδεύεται από συμπεριφορές δωροδοκίας, πίεσης και εξαναγκασμού.

Δράστες βρίσκονται σε θέση ευθύνης, εμπιστοσύνης/ασφάλειας ή δύναμης σε σχέση με το θύμα.

Δράστες

- Γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειας (90% των περιπτώσεων ανήκει σε αυτή την κατηγορία)
- Φροντιστές
- Φίλοι
- Γνωστοί
- Άτομα σε θέσεις ισχύος - όπως καθηγητές, στρατιώτες, αστυνομικοί και κληρικοί
- Εργοδότες

- Εργαζόμενοι στις υπηρεσίες υγείας
- Άλλα παιδιά
- Άγνωστοι

Εκτιμάται ότι στο 85% των περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης σε βάρος ενός παιδιού, ο θύτης είναι άτομο που το παιδί γνωρίζει κι εμπιστεύεται.

Ενδείξεις σεξουαλικής κακοποίησης στα παιδιά

Στη διάθεση, την όρεξη, την συμπεριφορά, τον ύπνο και το σώμα

Οποιαδήποτε ξαφνική και χωρίς εμφανή αιτία αλλαγή μας προβληματίζει

- ❖ Παρατηρήστε τη συμπεριφορά του παιδιού.
- ❖ Προσπαθήστε να μην αγνοήσετε κάτι που σας έχει πει το παιδί, ακόμη και αν νομίζετε ότι μπορεί να είναι ψέματα.
- ❖ Προσπαθήστε να μην πανικοβληθείτε ή φοβηθείτε... το παιδί σας έχει ανάγκη.
- ❖ Μιλήστε με την Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά S.O.S. 1056.

Πώς η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση προλαμβάνει την Κακοποίηση;

- Διδάσκει στα παιδιά με ένα θετικό, μη-απειλητικό και πρακτικό τρόπο, πληροφορίες σχετικά με την κακοποίηση.
- Ενισχύει στα παιδιά την πεποίθηση ότι το σώμα τους, τους ανήκει.
- Διδάσκει στα παιδιά πώς να λένε «όχι».
- Βοηθάει τα παιδιά να αναγνωρίσουν τους ανθρώπους στους οποίους μπορούν να απευθυνθούν για βοήθεια.
- Μαθαίνει στα παιδιά να εμπιστεύονται το ένστικτό τους όταν νιώθουν άβολα και να θέτουν ερωτήσεις όταν κάτι τα μπερδεύει ή τα κάνει να νιώθουν περίεργα.
- Διαβεβαιώνει στα παιδιά το γεγονός ότι για τη σεξουαλική κακοποίηση δε φταίει ΠΟΤΕ το παιδί.
- Ενδυναμώνει τα παιδιά ώστε να προασπίζονται τα δικαιώματά τους.
- Ξεκαθαρίζει στα παιδιά ότι απαγορεύεται να κάνουν κακό σε άλλα παιδιά.

Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση

Είναι η διαδικασία ενημέρωσης σχετικά με:

- ❖ Ανατομία
- ❖ Προσωπική υγιεινή
- ❖ Διαφορές και Ομοιότητες των Φύλων
- ❖ Αναπαραγωγή-Γονιμοποίηση
- ❖ Σωματικούς κινδύνους/ασθένειες
- ❖ Υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις Vs έμφυλη βία
- ❖ Πρόληψη εγκυμοσύνης

Στόχος είναι η κατάκτηση των απαιτούμενων δεξιοτήτων ώστε τα παιδιά να μάθουν τρόπους επικοινωνίας και να λαμβάνουν υπεύθυνα αποφάσεις που αφορούν τη μετέπειτα σεξουαλική ζωή τους.

Ο ρόλος των γονέων

- Οι γονείς, ιδανικά, θα πρέπει να έχουν την ευθύνη της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών τους.
- Τα παιδιά μαθαίνουν πολλά για τη σεξουαλικότητα από τους γονείς τους είτε αυτοί συζητούν ξεκάθαρα μαζί τους είτε όχι.

Γιατί οι γονείς δυσκολεύονται να απαντήσουν;

- Εσφαλμένες αντιλήψεις όπως ότι θα «πονηρέψουν» τα παιδιά που είναι ακόμα «αθώα», ότι είναι ακόμα μικρά, ότι κάποιο άλλο άτομο (π.χ. από το σχολείο) θα πρέπει πρώτα να τους έχει μιλήσει.
- Βιωμένες παιδικές εμπειρίες/αντιλήψεις/αντιδράσεις από τη δική μας οικογένεια.
- Άγνοια/έλλειψη επαρκών πληροφοριών γύρω από την σεξουαλικότητα.
- Αισθήματα ντροπής/ενοχής.
- Προσωπικές δυσκολίες/αξίες σε αντίστοιχα ζητήματα.

Δε θα τρομάξει το παιδί μου αν του μιλήσω για όλα αυτά;

- Τα παιδιά φοβούνται το άγνωστο.

- Αν τους μιλήσουμε με κατανοητό και κατάλληλο για την ηλικία τους τρόπο, μπορούν να ενσωματώσουν αυτά που τους λέμε και να τα χρησιμοποιήσουν στην πραγματική τους ζωή.
- Όπως μιλάμε για το πώς περνάμε το δρόμο με ασφάλεια-, έτσι μιλάμε για το πώς μπορούμε να προστατευτούμε από τη σεξουαλική κακοποίηση-Πρόκειται για το ίδιο σημαντικές συμβουλές!
- Οι αρχές σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης έχουν αναπτυχθεί από ειδικούς.

Μύθος 1^{ος}

Εάν μιλήσω με το παιδί μου για το σεξ, το ενθαρρύνω να γίνει σεξουαλικά ενεργό»

- 9/10 εφήβους δήλωσαν ότι θα ήταν πιο εύκολο να καθυστερήσουν την έναρξη της σεξουαλικής τους ζωής και να αποφευχθεί μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, αν είχαν μια πιο ανοιχτή και ειλικρινή συζήτηση γύρω από το σεξ με τους γονείς τους. (Albert, B., 2021).
- Έρευνες δείχνουν πως η ενδυνάμωση της σχέσης γονέα-παιδιού, είναι η δίοδος μέσα από την οποία συζητούνται θέματα υγείας που προλαμβάνουν ριψοκίνδυνες σεξουαλικές συμπεριφορές στα παιδιά (Wyckoff et al., 2008).

Μύθος 2^{ος} : Υπάρχει κατάλληλη ηλικία να τους μιλήσω.

- Δεν υπάρχει «κατάλληλη ηλικία» αν και όσο πιο νωρίς, τόσο πιο καλά.
- Είναι ένας συνεχόμενος διάλογος που ξεκινάει πολύ νωρίς.
- Δίνουμε ξεκάθαρες και ειλικρινείς απαντήσεις.
- Δεν αποτελεί ξεχωριστό κομμάτι της διαπαιδαγώγησης.
- Οι γονεϊκές μας πρακτικές διαμορφώνουν το παιδί σε θέματα σεξουαλικότητας (και όχι μόνο).
- Κάθε οικογένεια είναι μοναδική

Όταν ένα παιδί ρωτάει, είναι έτοιμο να λάβει απαντήσεις

Μύθος 3^{ος} : Οι συζητήσεις αυτές πρέπει να γίνονται σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

- Κατά τη διάρκεια του μπάνιου ή ντυσίματος.
- Όταν ανακοινωθεί μια εγκυμοσύνη.
- Σε μία χαλαρή στιγμή.
- Στο κολύμπι.
- Σε κάποια συζήτηση/ μάθημα/ δραστηριότητα στο σχολείο σχετικά με τις σχέσεις/τη οικογένεια.

- Μέσα από την τέχνη, τα ΜΜΕ, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Ενθαρρύνετε τα παιδιά να μιλήσουν. Η αντίδραση του γονέα και η διαχείριση του ερωτήματος μπορεί να επηρεάσει την επικοινωνία γονέα-παιδιού αλλά και τη στάση που θα διαμορφώσει

Η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση χωρίζεται σε τρεις περιόδους, ανάλογα με την ψυχοσωματική ωριμότητα του παιδιού:

- Στην προσχολική ηλικία
- Στη σχολική ηλικία
- Στην εφηβεία

Προσχολική Ηλικία

Προσχολική ηλικία

2- 3 ετών: Παρουσιάζουν ενδιαφέρον για το σώμα τους.

2- 6 ετών: «Γιατί φουσκώνει η κοιλιά σου μαμά;», «Γιατί η δεν έχει πουλάκι;»

Θυμηθείτε:

- Οι απαντήσεις πρέπει να είναι απλές, σωστές, καθησυχαστικές και επικεντρωμένες μόνο στην ερώτηση.
- Σε αυτή την ηλικία τα παιδιά δεν έχουν αναπτύξει ακόμα το αίσθημα της ντροπής.
- Έντονο ενδιαφέρον για τα σωματικά χαρακτηριστικά συνομηλίκων ή ενηλίκων
- Παιχνίδια που συμπεριλαμβάνουν γδύσιμο & επίδειξη γεννητικών οργάνων σε συνομηλίκους (γιατρός)
- Απορίες σχετικά με την προέλευση των μωρών
- Αυνανισμός
- Εξηγήστε ότι κανείς δεν πρέπει να ζητήσει να δει ή να αγγίξει τα ιδιωτικά μας μέρη ή εμείς τα δικά τους.
- Εξαιρέστε τις διαδικασίες ασφάλειας (γιατρούς κτλ) όμως ξεκαθαρίστε πως ακόμα κι αυτοί οφείλουν να πάρουν άδεια από το παιδί και να εξηγήσουν γιατί αγγίζουν ή βλέπουν τα ιδιωτικά μέρη του παιδιού.
- Χρησιμοποιήστε τα σωστά ονόματα για τις περιοχές του σώματος και εξηγήστε ποια μέρη είναι ιδιωτικά

- Γνωριμία με τα μέλη του ανδρικού και του γυναικείου σώματος. Χρήση επίσημης ονομασίας και όχι υποκοριστικών (μύτη, μάτια, πόδι, πέλμα, πέος, κόλπος, στήθος, πρωκτός).
- ✓ Βοηθά τα παιδιά αν κάποιος τα αγγίξει να το αναφέρουν χρησιμοποιώντας τις σωστές λέξεις.
- ✓ Δίνει στα παιδιά το μήνυμα ότι είναι απλά μέρη του σώματος μας και όχι κάτι ταμπού.
- ✓ Δίνει το μήνυμα ότι μπορούμε να μιλάμε ευθέως για τα μέρη του σώματος μας και όχι γενικά και αόριστα
- ✓ Τα υποκοριστικά μπορεί να μπερδέψουν τα παιδιά.
- ✓ Τα παιδιά μπορούν να δώσουν πιο ακριβείς περιγραφές όταν μιλάνε με έναν ενήλικο για κάποιο πρόβλημα στο σώμα τους όπως πόνο ή φαγούρα.

Από που έρχονται τα παιδιά;

1. Ψυχραιμία, ειλικρίνεια, ευθύτητα
2. Αποφύγετε φανταστικά σενάρια (πελαργός κτλ)
3. Απλές απαντήσεις
4. Εξηγήστε τις λεπτομέρειες αποσπασματικά, σε βάθος χρόνου

Πχ. Σε επόμενο χρόνο μπορείτε να πείτε «όταν το μωράκι έχει μεγαλώσει αρκετά, περνάει μέσα από μια διαδρομή που υπάρχει στο σώμα της μανούλας, η οποία λέγεται αιδούο»

Πώς μπαίνει το μωρό εκεί;

1. Απλές αλλά ειλικρινείς απαντήσεις σχετικά με τη συνουσία
2. Χρησιμοποιήστε εικονογραφημένα βιβλία ανθρώπινης ανατομίας
3. Ενημερωθείτε διαβάζοντας αναπτυξιακά κατάλληλα βιβλία σχετικά με το θέμα
4. Ρωτήστε τα για να επιβεβαιώσετε ότι κατανοούν αυτά που τους λέτε

Αυνανισμός

- Αρχικά μείνετε ψύχραιμοι-ο αυνανισμός δεν είναι σημάδι σεξουαλικής απόκλισης
- Επικεντρωθείτε στην τοποθεσία όπου εκδηλώνεται η συμπεριφορά αντί για την ίδια τη συμπεριφορά
- Δεν τιμωρούμε ή ντροπιάζουμε το παιδί για μια τέτοια φυσιολογική συμπεριφορά
- Αφορά και τα δύο φύλα

Σχολική ηλικία

8 -12 ετών: Τα παιδιά αυτής της ηλικίας, χρειάζονται πλέον λεπτομερείς πληροφορίες (έμμηνος ρύση, εγκυμοσύνη κ.λ.π.)

Θυμηθείτε:

- Οι απαντήσεις πρέπει να είναι απλές, σωστές, καθησυχαστικές και επικεντρωμένες στην ερώτηση.
- Αυξάνεται η περιέργεια σχετικά με το σώμα και τη σεξουαλικότητα.
- Προετοιμάστε τα παιδιά σας σχετικά με τις αλλαγές. Διερευνήστε τι γνωρίζουν για το θέμα και ετοιμαστείτε να απαντήσετε ανοιχτά στις ερωτήσεις τους.
- Αναμένετε τις πρώτες πλατωνικές σχέσεις.

Σεξουαλικότητα των νέων

Πρώτη Εφηβική Φάση (11 ετών): Σεξουαλική περιέργεια.

Μέση Εφηβική Φάση (13 ετών): Ανάγκη προσέγγισης του άλλου.

Ώριμη Εφηβική Ηλικία (15 – 18 ετών): Ανάγκη σεξουαλικού ερεθισμού (χάδια, φιλιά) ή ολοκληρωμένη σεξουαλική πράξη.

Εφηβεία

Αναπτυξιακή περίοδος που ξεκινούν αλλαγές στο σώμα και στη ψυχή του παιδιού, οι οποίες οδηγούν τελικά στη γενετήσια ολοκλήρωση και αυτόνομη ωρίμανσή του.

Θυμηθείτε:

- ✓ Δύσκολη ηλικία λόγω της επαναστατικότητας και της αμφισβήτησης προς τους άλλους, επομένως η προσέγγιση χρειάζεται να διέπεται από υπομονή και επιμονή.
- ✓ Ενημέρωση του εφήβου για την ανατομία, λειτουργία, υγιεινή, αλλά και για τα συναισθήματα που συνδέονται με τη σεξουαλική ορμή.
- ✓ Αναζήτηση ερεθισμάτων και ικανοποίηση.
- ✓ Ανάγκη για ιδιωτικότητα.

Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα (ΣΜΝ)

- Οι έφηβοι θα πρέπει να κατανοούν τι πραγματικά είναι τα ΣΜΝ και τι επιπτώσεις έχουν στον άνθρωπο.

- Ενημερώστε τα παιδιά σχετικά με τις ριψοκίνδυνες συμπεριφορές που οδηγούν στη μετάδοση ΣΜΝ.

Αντισύλληψη

- Αποτελεί σημαντικό θέμα συζήτησης.
- Είναι απαραίτητο να εξηγήσουμε ότι η μόνη μορφή αντισύλληψης που προφυλάσσει από τα ΣΜΝ είναι τα προφυλακτικά.

Συναίνεση

- Είναι σημαντικό ο/η έφηβος/η να ξέρει ότι έχει το δικαίωμα να πει «όχι» και ας υπάρχει κοινωνική πίεση.
- Έχει δικαίωμα να αρνηθεί στην πορεία, ακόμα κι αν αρχικά είχε συναινέσει.
- Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι δεν πιέζουμε τους άλλους και σεβόμαστε την συναίνεση ή την μη συναίνεση τους.
- **ΠΟΤΕ ΔΕ ΦΤΑΙΕΙ ΤΟ ΘΥΜΑ**
- Αν κάποιος έχει καταναλώσει αλκοόλ ή έχει κάνει χρήση ουσιών δεν μπορεί να συναινέσει.
- Η εκ των προτέρων σχέση εμπιστοσύνης με το παιδί επιτρέπει την ανοικτή επικοινωνία μαζί σας σε περίπτωση κακοποίησης

Βασικές κατευθύνσεις: Προσωπικός Χώρος

- Εκμάθηση των ορίων: Μια συνεχής διαδικασία, όχι απλώς μία συζήτηση.
- Εξηγήστε στα παιδιά για τον προσωπικό τους χώρο και τις συνέπειες της παραβίασης αυτού.
- Το σώμα σου, σου ανήκει.
- Διδάξτε τα να ρωτούν πριν εισβάλλουν στον προσωπικό χώρο των άλλων «Μπορώ να σου δώσω μια αγκαλιά;», «Μπορώ να καθίσω εδώ;»
- Εξοικειωθείτε με εναλλακτικούς χαιρετισμούς «Κόλλα πέντε»
- Κανένας δεν έχει το δικαίωμα να σε αγγίξει με τρόπο μυστικό ή με τρόπο που σε κάνει να νιώθεις άβολα.
- Εξασκηθείτε στην άρνηση με τις κατάλληλες λέξεις «σε παρακαλώ κάνε πιο πέρα».
- Μιλάμε στα παιδιά για τους κανόνες αυτοπροστασίας.

- Το «όχι» είναι «όχι»! Εσύ έχεις τον έλεγχο του σώματός σου και το πιο σημαντικό πράγμα είναι πώς νιώθεις ΕΣΥ. Αν θέλεις να πεις «όχι», έχεις κάθε δικαίωμα να το κάνεις ακόμα και σε κάποιον συγγενή ή κάποιο πρόσωπο που αγαπάς.
- Θυμόμαστε ότι παράλληλα λειτουργούμε ως πρότυπο συμπεριφοράς εμείς οι ίδιοι/ες

Βασικές κατευθύνσεις: Ιδιωτικότητα και Άγγιγμα

- Διατηρείστε την ψυχραιμία σας.
- Συζητήστε για τα ιδιωτικά μέρη του σώματος και τους κατάλληλους χώρους σεξουαλικής έκφρασης.
- Καλλιεργήστε το σεβασμό της ιδιωτικότητας (π.χ. πηγαίνουμε μόνοι μας στο μπάνιο).
- Οι συζητήσεις για το σώμα γίνονται στο κατάλληλο χώρο και χρόνο
- Καλλιεργούμε την εμπιστοσύνη και την επικοινωνία. Μπορούν πάντα να μας μιλήσουν για κάτι που τα έκανε να νιώσουν έκπληξη, απορία, άσχημα ή άβολα.

Βασικές κατευθύνσεις: Ανοιχτή επικοινωνία & πρόσβαση στην πληροφορία

- Μιλήστε για τη διαδικασία της σύλληψης και του τοκετού.
- Συζητήστε για την έννοια της οικογένειας και τις διαφορετικές μορφές που υπάρχουν.
- Συζητήστε την έννοια της αγάπης, της συντροφικότητας.
- Προετοιμαστείτε να απαντήσετε σε ερωτήσεις σχετικά με το κοινωνικό και βιολογικό φύλο.
- Συζητήστε ανοιχτά για την προστασία από τη σεξουαλική αλλά και κάθε μορφής βία.
- Υπενθυμίστε τους κανόνες συχνά.
- Αφήστε εκπαιδευτικό υλικό σε σημείο προσβάσιμο για το παιδί (ανανεώστε το υλικό ανάλογα με το στάδιο του παιδιού)

Μιλάμε στα παιδιά με απλά και κατανοητά λόγια, τα οποία προσαρμόζουμε ανάλογα με την ηλικία τους και το τι μπορούν να καταλάβουν

Κανόνες σεξουαλικής συμπεριφοράς

- Δεν είναι **OK** να δείχνουμε τις ιδιωτικές περιοχές μας σε άλλους ανθρώπους.
- Δεν είναι **OK** να βλέπουμε τις ευαίσθητες περιοχές των άλλων.
- Δεν είναι **OK** να αγγίζουμε τις ευαίσθητες περιοχές των άλλων.
- Δεν είναι **OK** να χρησιμοποιούμε σεξουαλικό λεξιλόγιο με χυδαίο τρόπο.

- Δεν είναι **ΟΚ** να κάνουμε τους άλλους να νιώθουν αμήχανα με σεξουαλική συμπεριφορά.
- Είναι όμως **ΟΚ** να αγγίζουμε τον εαυτό μας, αρκεί να είναι σε προσωπικό χώρο όταν είμαστε μόνοι μας.

Μιλώντας στο παιδί για τα υγιή όρια

- Εκμάθηση των ορίων: Μια συνεχής διαδικασία, όχι απλώς μία συζήτηση.
- Κανένας δεν έχει το δικαίωμα να σε αγγίξει με τρόπο μυστικό ή με τρόπο που σε κάνει να νιώθεις άβολα.
- Μιλάμε στα παιδιά για τον «κανόνα του εσώρουχου» (λέω όχι σε όποιον μου ζητήσει να αγγίξει/ δει ό,τι καλύπτεται από το εσώρουχό μου).
- Το σώμα σου, σου ανήκει.
- Το «όχι» είναι «όχι»! Εσύ έχεις τον έλεγχο του σώματός σου και το πιο σημαντικό πράγμα είναι πώς νιώθεις ΕΣΥ. Αν θέλεις να πεις «όχι», έχεις κάθε δικαίωμα να το κάνεις ακόμα και σε κάποιον συγγενή ή κάποιο πρόσωπο που αγαπάς.

Αποφασίστε και διατηρήστε κοινή στάση με τους υπόλοιπους ενήλικες που εμπλέκονται στη φροντίδα του παιδιού

Βασικά Μηνύματα Πρόληψης

Η έννοια του μυστικού

« Δεν υπάρχει κανένα μυστικό που να με κάνει να ντρέπομαι, να φοβάμαι και να μην μπορώ να κοιμηθώ τα βράδια»

Η έννοια του ΌΧΙ

«Έχω κάθε δικαίωμα να αρνηθώ κάτι που με κάνει να νοιώθω άβολα»

Αντιδρώ – Φωνάζω

«Συζητάμε με τα παιδιά, εναλλακτικές φράσεις που μπορούν να φωνάξουν σε περίπτωση που κάποιος αποπειραθεί να τα κακοποιήσει»

«Δεν έχει κανένας δικαίωμα να σε αγγίξει» αντί για «Μην αφήνεις κανένα να σε αγγίξει»

Μπορεί να μπερδέψει τα παιδιά, και αν κάποιος τα αγγίξει να πιστεύουν ότι είναι δικό τους λάθος

«Ο κακός άγνωστος;»

Μπορεί να εκληφθεί από τα παιδιά ότι κινδυνεύουν μόνο από άγνωστα άτομα

Κακό άγγιγμα

Όταν πονάει, μας αγγίζουν κάπου που δε θέλουμε ή νιώθουμε άβολα, αν μας κάνει να νιώθουμε φόβο ή άγχος, αν μας ζητήσουν να μείνει μυστικό ή απειλεί ότι θα βλάψει εμάς ή κάποιον που αγαπάμε να το πούμε.

Ζητώ βοήθεια

«Δεν υπάρχει κανένα μυστικό από τη μαμά, τον μπαμπά ή το δάσκαλο μου, τη δασκάλα μου». Λέω σε κάποιον που εμπιστεύομαι τι έχει συμβεί.

Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά SOS

1056

Τμήμα Πρόληψης κι Ευαισθητοποίησης Παιδιών,

Γονέων κι Εκπαιδευτικών

Τηλ.: 11040 (αστική χρέωση)

Mail: school@hamogelo.gr

